

Biserka Draganić ■ Danuška Ružić ■ Zrinjka Stančić

SVJETLOST RIJEČI 5

Čitanka s radnim udžbenikom iz
Hrvatskoga jezika za učenike 5. razreda
1. dio

Zagreb, 2019.
prvo izdanje

UVODNE RIJEČI

Dragi učenici,

dobrodošli u zagrljaj ove knjige.

Grlimo vas lijepim pjesmama, pripovijetkama, romanima, basnama, bajkama.

Riječi su vaši prijatelji, pomagači, najvjerniji navijači. Darujući vam svoju svjetlost, pomoći će vam otkrivati nove svjetove u vama i oko vas kako biste u njima pronašli svoj dom. Da bismo vas mogle pratiti na putovanju zemljom riječi, očekujemo vaše savjete, prijedloge, pitanja, ideje, vaše nama važne riječi, na adresi www.alkascript.hr.

Vaše autorice

Ivančica Tadej

KAKO ŽELIM BITI

Želim biti ja.

Noć što je vjetar u granama.

Želim biti zvijezda

što nebom sja.

Želim biti ja.

Igrati se vjetrom u očima.

SADRŽAJ

■ Uvodne riječi	4
■ Ivančica Tadej: Kako želim biti	4

U zagrljaju ljepote

■ Zvonimir Balog: Pružite dlan	12
■ Tonči Petrasov Marović: Cvit i dite	16
■ Ines Škuflić-Horvat i grupa: Nije tata za sve kriv	22
■ Milena Lalli: Moja zemlja	34
■ Isaac Bashevis Singer [Ajzak Baševic Singer]: Ole i Trufa	42
■ Dobriša Cesarić: Jesen	50
■ Vlatko Šarić: Čelična stupica	58
■ Vesna Latinović: Spasili starca od pasa lutalica	64
■ Prema istoimenom tekstu Tene Perišin: Mediji – prijenosnici poruka	70
■ Narodna iz Dalmacije: Duboko je more	74
■ Prepričana legenda: Picoki	80
■ Dea Volarić: U meni Zagreb	92
■ Antun Mihanović: Horvatska domovina	100

Svjetlost riječi

■ Danuška Ružić: Šapat svijeća	106
■ Ivan Andrejevič Krilov: Labud, rak i štuka	112
■ Jules Radilović – Les Lilley [Žil Radilović – Le Lilej]: Vitez Trueblood	118
■ Usmena narodna književnost: Zagonetke i poslovice	124
■ René Goscinny [Rene Gošini]: Ludo smo se proveli	128
■ Ivan Goran Kovačić: Pada snijeg, pada snijeg	138
■ Dragutin Domjanić: Tama je svud	144
■ Milan Taritaš: Božićnica	152
■ Ivana Brlić-Mažuranić: Polje milosrđa	162
■ Dragutin Domjanić: Božić	170
■ Kazalo	175

Cjeline	Autor	Naslov	Književnost i stvaralaštvo	Hrvatski jezik i komunikacija	Kultura i mediji
U zagrljaju ljepote	Ivančica Tadej	Kako želim biti			
	Zvonimir Balog	Pružite dlan	<ul style="list-style-type: none"> književnost kao pojam književni rodovi lirika 	<ul style="list-style-type: none"> e-oblik Zadatci za vježbanje (imenice, glagoli, rečenice po priopćajnoj svrsi) 	
	Tonči Petrasov Marović	Cvit i dite	<ul style="list-style-type: none"> dijalektalna poezija dijalog 	<ul style="list-style-type: none"> hrvatski književni jezik, narječja i govori 	
	Ines Škuflić-Horvat i grupa	Nije tata za sve kriv	<ul style="list-style-type: none"> dramski tekst igrokaz didaskalije 	<ul style="list-style-type: none"> pisanje sastavka prepričavanje po karti događaja 	<ul style="list-style-type: none"> uprizorenje ulomka iz dramskoga teksta
	Milena Lalli	Moja zemlja		<ul style="list-style-type: none"> dvojezičnost službeni jezik manjinski jezik izražajno čitanje opisivanje 	
	Isac Baschevis Singer [Ajzak Baševis Singer]	Ole i Trufa	<ul style="list-style-type: none"> osnovno i preneseno značenje riječi 	<ul style="list-style-type: none"> pisanje dijaloga pripovijedanje e-oblik Inicijalni ispit znanja (imenice, pridjevi, glagoli, rečenice po priopćajnoj vrsti) 	
	Dobriša Cesarić	Jesen	<ul style="list-style-type: none"> lirika kao književni rod personifikacija pjesnička slika lirska pjezažna pjesma rima 	<ul style="list-style-type: none"> pisanje pjesme 	

Cjeline	Autor	Naslov	Književnost i stvaralaštvo	Hrvatski jezik i komunikacija	Kultura i mediji
U zagrljaju ljepotu	Vlatko Šarić	Čelična stupica	<ul style="list-style-type: none"> vanjska ili fizička karakterizacija 	<ul style="list-style-type: none"> pripovijedanje u 1. osobi pisanje sastavka e-oblik Prilozi 	<ul style="list-style-type: none"> novine tiskovine novinski članak
	Vesna Latinović	Spasili starca od pasa lutalica		<ul style="list-style-type: none"> veliko slovo u nazivima nebeskih tijela i država 	
	Prema istoimenom tekstu Tene Perišin	Mediji – prijenosnici poruka			<ul style="list-style-type: none"> mediji i vrste medija pisanje SMS poruke
	Narodna iz Dalmacije	Duboko je more	<ul style="list-style-type: none"> lirska pejzažna pjesma narodna pjesma 	<ul style="list-style-type: none"> pripovijedanje u 1. osobi promjenjive i nepromjenjive riječi 	
	Prepričana legenda	Picoki	<ul style="list-style-type: none"> radnja ili fabula kompozicija radnje ili fabule 	<ul style="list-style-type: none"> pripovijedanje pripovjedač pripovijedanje u 1. i 3. osobi pisanje priče u 1. i 3. osobi prilozi i vrste priloga (mjesni, vremenski, načinski) 	
	Dea Kolarić	U meni Zagreb	<ul style="list-style-type: none"> vezani stih 	<ul style="list-style-type: none"> pisanje pjesme prijedlozi 	
	Antun Mihanović	Horvatska domovina	<ul style="list-style-type: none"> himna epitet vrsta stiha 		

Cjeline	Autor	Naslov	Književnost i stvaralaštvo	Hrvatski jezik i komunikacija	Kultura i mediji
Svjetlost riječi	Danuška Ružić	Šapat svijeta			
	Ivan Andrejevič Krilov	Labud, rak, štuka	<ul style="list-style-type: none"> • basna 	<ul style="list-style-type: none"> • čitanje naglas • veznici 	
	Jules Radilović – Les Lilley [Žil Radilović – Le Lilej]	Vitez Trueblood		<ul style="list-style-type: none"> • usklICI 	<ul style="list-style-type: none"> • strip
	Usmena narodna književnost	Zagonetke i poslovice	<ul style="list-style-type: none"> • zagonetka • poslovice 		
	René Goscinny [Rene Gošini]	Ludo smo se proveli		<ul style="list-style-type: none"> • stvaralačko prepričavanje • čestice • pisanje čestice ne 	
	Ivan Goran Kovačić	Pada snijeg, pada snijeg	<ul style="list-style-type: none"> • motiv • četverostih 	<ul style="list-style-type: none"> • pisanje sastavka • pripovijedanje u 1. osobi • e-oblik Veznici • e-oblik Čestice • e-oblik Prijedlozi • e-oblik UsklICI 	

Cjeline	Autor	Naslov	Književnost i stvaralaštvo	Hrvatski jezik i komunikacija	Kultura i mediji
Svjetlost riječi	Dragutin Domjanić	Tama je svud	<ul style="list-style-type: none"> • lirski religiozna pjesma • suprotnost ili kontrast • inverzija 	<ul style="list-style-type: none"> • e-oblik Zadatci za vježbanje nepromjenjivih vrsta riječi 1 (prilozi, prijedlozi, veznici, uskllici, čestice) • e-oblik Pravopisna vježba č/ć, ije/je, dž/đ 	<ul style="list-style-type: none"> • pisanje čestitke
	Milan Taritaš	Božićnica		<ul style="list-style-type: none"> • prepričavanje u 3. osobi • opisivanje • e-oblik Zadatci za vježbanje nepromjenjivih vrsta riječi 2 (prilozi, prijedlozi, uskllici, veznici, čestice) • stvaralačko prepričavanje • pisanje priče 	
	Ivana Bričić-Mažuranić	Polje milosrđa		<ul style="list-style-type: none"> • umanjenice 	
	Dragutin Domjanić	Božić			<ul style="list-style-type: none"> • izvedba i snimanje božićnog običaja

Pružite ruku jedan drugome. Kad nekome pružaš ruku, zašto to činiš?

Pokaži kako pružaš ruku nekome koga ne poznaješ.

Pjesmu, nakon prvog slušanja, **izgovorite** uz pokret.

Promatrajte učitelja ili učiteljicu.

Zvonimir Balog

PRUŽITE DLAN

Pružite djeco dlan,

Evo vam dajem dan!

Sada dignite ruke

Prema suncu!

Stisnite šake!

Vrijedi

Za djevojčice i dječake.

Znate li što imate unutra?

Svoje sutra.

Ne otvarajte šake,

Ne budite nagli,

Može sutra da vam

Odmagli.

Jeste li ih dobro stisli?

Što dalje,

Svatko neka misli.

OBOGATI RJEČNIK

vrijediti – važiti, odnositi se na

unutra – u nečemu, u granicama nečega

nagao – nepromišljen, brzoplet

odmagliti – pobjeći

paravan – zaslon, pregrada iza koje se skrivaju glumci u lutkarskom kazalištu

RAZGOVARAJMO O PROČITANOM!

1. Kako si se osjećao ili osjećala pokazujući pjesmu pokretima ruku?

Oboji dlanove s odgovorima za koje se odlučiš.

radosno

neobično

sretno

ugodno

Pisac je svoju maštu i misli oblikovao riječima.

Oblikovanje misli riječima prava je umjetnost.

Umjetnost riječi naziva se KNJIŽEVNOST.

U književnosti postoje tri roda:

- lirika
- epika
- drama

2. Koji se osjećaji javljaju u ovoj pjesmi?

Podcrtaj odabrani odgovor.

radost

nada

tuga

želja

žalost

Svako književno djelo koje se temelji na osjećajima, pripada književnom rodu koji se naziva **lirika**.

3. Kome se pjesnik obraća?

Oboji sunce s točnim odgovorom.

4. Što pjesnik daje djeci?

Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

- a) bombone
- b) dobre ocjene
- c) dan

5. Što im savjetuje? Kamo da dignu ruke?

Što da učine sa šakama?

---

6. Što djeca imaju u dlanu?

Oboji dlan s točnim odgovorom.

7. Zatvori oči. Stisni šake. Zamisli što imaš u dlanovima. Reci.